

Retorn a Orient

JORDI VERNIS

1 — el viatge

Escolta t'he trucat tres vegades i no hi ha manera que me l'agafis. Mmmm... et faig un àudio que aniré més ràpid i ja respiraràs. El cas és que començo a estar preocupat per en Jonàs. Ni rastre, no respon a ningú.

A sobre, tothom s'ha sentit alarmat quan el seu company de pis ha fet córrer la veu. No sé si ja te n'has assabentat: ha descobert que fa uns vint dies en Jonàs va comprar un bitllet només d'anada a Montpeller. Clar, no sé, és estúpid conjeturar res però... de fet, un viatge d'anada hauria de ser el més normal del món. Perquè, quan es van inventar els viatges d'anada i tornada? És a dir, en quin moment viatjar podia ser tan protocolaritzat i precís com per poder garantir una tornada? Amb l'aparició de les vies romanes potser? A tu t'agrada la teoria del pelegrinatge. Ja, ja ho sé. Llargues rutes que motivaven un viatge devot, potser innecessari però obert a tothom, no només als rics.

Jo, si vols que t'ho digui, crec que va aparèixer, en canvi, amb els ditxosos Grand Tours: un Erasmus per a privilegiats que més que una aventura era un itinerari. El que passa és que l'itinerari no era només instrumental sinó que va convertir-se en un símbol moral. Després d'un itinerari de formació, la protagonista del viatge torna per retrobar-se amb tot, però ja transfigurada. S'ha transformada ella i l'entorn que la va veure marxar. És l'heroïna que torna a casa, el retorn del fill pròdig.

Per culpa d'aquest mite tot viatge només d'anada ens resulta excèntric. Un assaig, una mena d'experiment, quan potser hauria de ser (per la seva simplicitat) el més normal. Però cal anar en compte amb mitificar-ho. El viatge d'anada i tornada converteix el món en un parc temàtic, sí, però l'elogi de l'aventura sense retorn em sembla un discurs de bocamolls. Paul Bowles, a la seva novel·la *El cel protector*, ja va caure al parany: ens planteja una situació on el viatge d'anada i tornada seria el propi del turista, i en canvi l'altre, el viatge sense tornada, seria el propi del viatger autèntic que es perd en un món imprevisible. Freud i Michel Foucault també sembla que tematitzessin sobre aquest tipus de viatge intrèpid quan parlaven de la bogeria. El foll com aquell viatger que inicia un camí sense tornada.

Mira, allò del retorn assegurat sona carca, ho entenc, però si et sóc sincer a mi l'elogi de l'esperit nòmada i de la deriva, que ens pot resultar més contemporani, em cansa moltíssim. Els únics viatges només d'anada que ens sonen on ens són familiars, siguem honestos, són la mudança i l'exili. I quin pal les dues coses.

Sòcrates ho sabia, i per això va preferir acceptar la mort en comptes de fugir exiliat.

No, no tots som Jacques Austerlitz, el protagonista de la novel·la de Sebald. Ni tampoc el seu narrador.

I en Jonàs, fins on jo el vaig conèixer, tampoc ho era.

Putus (sic) Erasmus, per cert.